

Orienteringssaker

1. Dalit-saken
2. Oppfølging av KM-sak «Skaperverk og bærekraft - revidert prosjektplan»
3. Asylsaker
4. Den norske kirkes ordning etter 2013 (*ettersendes/deles ut på møtet*)
5. Program om vennskapskonferanse 19.-20.10.12 (*ettersendes/deles ut på møtet*)

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

Plattform for Det norske Dalit Solidaritetsnettverket

Formål

Det norske Dalit Solidaritetsnettverket (DSN-Norge) har som overordnet formål å påvirke slik at norsk politikk kan bidra til avskaffelse av kastediskriminering. DSN-Norge vil samarbeide med International Dalit Solidarity Network (IDSN), andre nasjonale Dalit Solidaritetsnettverk og andre relevante partnere, deriblant NGO-forum for menneskerettigheter. DSN-Norge ønsker i tillegg å bidra til å skape offentlig debatt rundt kastediskrimineringsproblematikken.

Funksjon

Legge til rette for et samarbeid mellom norske organisasjoner for å:

- Bidra til økt kunnskap om kastediskriminering blant nettverkets organisasjoner spesielt og den norske opinion generelt.
- Dialog med norske myndigheter, gjennom direkte henvendelser og via media.
- Dialog med norsk næringsliv

Politiske krav mot norske myndigheter:

- Jobbe for at "the draft UN Principles and Guidelines" adopteres av FNs Menneskerettsråd.
- Addressere kastediskriminering i relevante FN-prosesser, inkludert UPR, konvesjonskomiteer og spesial prosedyrene.
- At kasteproblematikk blir tatt opp i politiske samtaler og i menneskerettigheter dialoger med kasterammede land.
- Fremme "the Ambedkar Principles" i internasjonale fora, spesielt gjennom UN Global Compact and ILO, og inkludere kasteproblematikken i CSR-arbeidet.

Organisering og mandat

Nettverket DSN-Norge utgjøres av organisasjonene som slutter seg til denne plattformen. DSN-Norge vil ha et årlig møte i januar, der organisasjonene velger:

- Leder fra en av organisasjonene
- Arbeidsutvalg (3-5 organisasjoner, inkludert leder)
- Redaktøransvar for nettsidene www.dalit.no

Leder vil på det samme møtet legge fram en aktivitetsplan for nettverkets arbeid for det innværende året. Arbeidsutvalget vil ha ansvar for gjennomføringen av aktivitetsplanen. Arbeidsutvalget kan foreta endringer i aktivitetsplanen i løpet av året.

Arbeidsutvalget har ansvar for å kalle inn organisasjonene til det årlige møtet innen 15. desember året før (per e-post).

Bryr Norge seg?

KASTEDISKRIMINERING

Bjørn A. Wegge, Berit H. Agøy, Sandra Petersen, Kristin Kjøret, Iver Ørstavik og Helen Bjørnøy

Over 260 millioner mennesker lider i dag under diskriminering på grunn av sin medfødte kaste. Dalitene er Sør-Asias urørbare, og deres situasjon kan sammenlignes med svartes stilling i Sør-Afrikas apartheid eller slavers situasjon i USA.

En stor forskjell gjør likevel dalitenes situasjon annerledes: Både apartheid og slaveri er i all hovedsak avskaffet. Kastediskriminering lever i beste velgående. Norges relasjon til Sør-Asia er i rask utvikling, og kastediskriminering er derfor noe Norge ikke kan forholde seg nøytrale til.

Kastesystemet deler samfunnet inn i et firelags hierarki bestående av høye og lave kaster. Under hierarkiet finner vi dalitene. De er kastelese og anses som undermennesker i land som India, Sri Lanka, Pakistan, Nepal og Bangladesh. De ulike kastene har varierende grad av renhet, og dalitene anses som urene og følgelig urørbare av andre kaster. Dette har ført til massiv diskriminering og segregering.

I skolen er dalitbarn sårbare for eksklusjon og mishandling av lærere og medelever. Analfabetisme og andelen barn som ikke fullfører

«Dalitene er kastelese og anses som undermennesker»

grunnutdanning er betraktelig høyere blant daliter enn andre samfunnsgrupper. I arbeidslivet blir dalitene tyngt inn i nedverdiggende og farlige yrker, som for eksempel manuell fjerning av avføring fra kloakksystem.

Ekstrem fattigdom, mangel på ressurser og sosial ekskludering tvinger daliter til å ta ugunstige lån som binder deres arbeidskraft til utlåner. «Bundet arbeid» er en

UBERØRBARE: Norge kan ta til ordet for at indiske og pakistanske myndigheter må motarbeide diskriminering av daliter, skriver forfatterne.

FOTO: KAVEENDRAN, AFP/SCANPIX

moderne form for slaveri som rammer Sør-Asias kastelese ekstremt hardt.

En hierarkisk samfunnsinndeling som favoriserer visse mennesker over andre, bryter klart med grunnlaget for de universelle menneskerettighetene, nemlig at alle mennesker er født frie og likeverdige. I Norge har en rekke organisasjoner gått sammen i et solidaritetsnettverk for å sette kastediskriminering på dagsorden. I dag arrangerer vi en offentlig høring på Litteraturhuset. Her vil representanter fra norsk og indisk sivilsamfunn møte internasjonale aktører fra FN og

Human Rights Watch til dialog om kastediskriminering.

Den norske staten er en erklært forkjemper for menneskerettigheter og har et utpekt engasjement for FNs tusenårsmaal. Videre har den norske staten et dobbelt ansvar, både som selvstendig aktør og som tilrettelegger for private aktører, for hvordan dalitene påvirkes av norsk nærvær i Sør-Asia. Mulighetene som

det norske næringslivet og den norske staten ser for økonomisk engasjement i land som India skyldes, i hvert fall delvis, tilstedeværelsen av svært billig arbeidskraft.

Slik vil det være så lenge kastesystemet består.

Allerede i mal kan Norge ta til ordet for at indiske og pakistanske myndigheter må motarbeide denne formen for diskriminering. Da skal de eksamineres av verdens stater i FNs menneskerettighetsråd. Norge har allerede gitt tilsvarende råd til nepalske myndigheter. Vil de tørre å gjøre det overfor en økonomisk stormakt?

Bjørn A. Wegge, generalsekretær, Stefanusalliansen
Berit H. Agøy, generalsekretær, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke
Sandra Petersen, daglig leder, Det norske menneskerettighetsfond
Kristin Kjøret, daglig leder, FoodFirst Information and Action Network Norge
Iver Ørstavik, Dalit coordinator, Raftostiftelsen for menneskerettigheter
Helen Bjørnøy, generalsekretær, Plan Norge

OPERASJON
DAGSVERK

Utviklingsminister Heikki Holmås
Pb. 8114 Dep

0032 Oslo

26. 04.2012

Re: Norges politikk på kastediskriminering

Kjære utviklingsminister Heikki Holmås,

Det norske dalit solidaritetsnettverket (N-DSN) og Operasjon Dagsverk vil gjerne få takke deg for ditt innlegg om kastediskriminering i Dagsavisen den 10. april 2012. Vi synes det er flott at du belyser denne problemstillingen og setter pris på ditt engasjement for å bedre dalitenes situasjon i Sør-Asia.

Som du skriver i ditt innlegg, har myndigheter i India og Nepal iverksatt tiltak for å motarbeide kastediskriminering i form av lovverk innen utdanningssystem og offentlig sektor. Det er likevel viktig å påpeke at håndhevelsen av lovverket og gjennomføringen av sentrale programmer er svært mangelfull, særlig i India. Det trengs adskillig mer innsats fra både nasjonale og internasjonale aktører. Et illustrerende aspekt ved dette er at daliter i India som konverterer fra hinduisme til kristendom eller islam mister sine kvoteringsrettigheter.

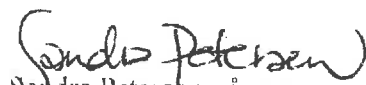
Vi vil gjerne utfordre deg og norsk utviklingspolitikk til en mer proaktiv holdning overfor land med kastediskriminering, både bilateralt¹ og multilateralt. I ditt innlegg i Dagsavisen etterlyser du internasjonal oppmerksomhet rundt dalitenes situasjon: FNs menneskerettighetsråds eksaminering av alle lands menneskerettighetssituasjon er en utmerket anledning til dette. India, Pakistan og Sri Lanka skal alle eksamineres under UPR-mekanismen i år, og vi oppfordrer norske myndigheter til å være en pådriver til at kastediskriminering blir et sentralt tema i disse høringene. Gjennom våre innspill de to siste årene til Norges arbeid i FN, har vi opplevd at norske myndigheter ikke har en klar strategi i arbeidet med kastediskriminering. Det er derfor ekstra gledelig at utviklingsministeren viser nytt og friskt engasjement for motarbeidelse av diskriminering basert på kaste, og at denne saken løftes høyt politisk.

Den 28. mars arrangerte N-DSN en offentlig høring om kastediskriminering. Vi deler gjerne våre erfaringer fra denne høringen og vårt arbeid generelt. Vi er også interessert i å høre mer om hvordan regjeringen vil konkretisere sitt engasjement for bekjempelse av kastediskriminering og hvordan det

¹ Særlig i møte med Nepal, India, Pakistan, Sri Lanka og Bangladesh.

nyoppstartede N-DSN kan bistå på best måte i dette viktige arbeidet. Vi håper du har mulighet til en samtale om dette i løpet av våren.

Med vennlig hilsen,

Sandra Petersen på vegne av
Det norske dattu solidaritetsnettverket
www.dalitt.no

Steffen Mio Kristiansen
Leder for Operasjon Dagsverk

N-DSN tilsluttede organisasjoner:

- 1. *Det norske menneskerettighetsfond*
- 2. *FLAN Norge*
- 3. *Mellomkirkelig råd*
- 4. *Plan Norge*
- 5. *Rajto stiftelsen*
- 6. *Stefanusalliansen*
- 7. *Strømmestiftelsen*

Vedlegg:

- o N-DSNs kronikk i klassekampen 28. 3. 2012
- o Innspill fra NGO forum for menneskerettigheter til norske myndigheter i 2012

Rapport fra reise til India 9.-16. februar 2012

v/Einar Tjelle

Mellomkirkelig råd har gjennom mange år hatt et fokus på den særlig vanskelige menneskerettighetssituasjonen i India som særlig daliter -men også urfolk - utsettes for. Denne saken følges både gjennom vårt eierskap i Det norske menneskerettighetsfond (NHRF) og gjennom vårt medlemskap i LVF og KV. Vi har også en direkte kontakt med United Evangelical Lutheran Churches in India (UELCI). LVF har fokusert på arbeidet med daliter/urfolk som ett av seks prioriterte områder for advocacy i sin nye strategi 2012-2017. Menneskerettighetsutvalget under KISP har også regelmessig hatt menneskerettighetssituasjonen for daliter fremme.

Kastediskriminering er en av de mest alvorlige menneskerettighets sakene i vår verden i dag, med minst 260 millioner mennesker direkte berørt. Majoriteten av disse holder til i Sør-Asia. Over 160 millioner mennesker lider i dag i India under grov diskriminering på grunn av deres medfødte kaste, eller rettere sagt plassering *under* kastesystemet. «Dalitene» er betegnelsen som oftest brukes på de kasteløse eller «untouchables» («uberørbare»). Deres situasjon kan sammenlignes med Sør-Afrikas apartheid eller USAs slaveri. En stor forskjell gjør likevel dalitenes situasjon annerledes: Både apartheid og slaveri er i all hovedsak avskaffet – kastediskriminering lever i beste velgående. Mange urfolk i India opplever mye av de samme ekskluderingsmekanismene.

Bildet til venstre er fra et feltbesøk hos TENT, med barn av nomader/urfolk, utenfor Madurai.

Til høyre en dalitkvinne på besøk hos ATSWA som forteller om trakassering. Menneskerettighetsbrudd nedtegnes og bringes videre.

Reisen hadde et todelt formål:

*å lære mer om dalitenes situasjon, knytte kontakter og se hvordan det arbeides med dette både i kirkene og i menneskerettighetsnettverk.

* Som styremedlem i NHRF besøke noen av prosjektene som støttes i India, særlig i forhold til rettighetssituasjonen til daliter og urfolk.

Reisen ble lagt opp i samarbeid med Sandra Petersen (som også var reisefølge), direktør i NHRF, og Chandran Paul Martin, assisterende generalsekretær i LVF. (Se vedlagte program).

Det norske menneskerettighetsfondets partnere

Mellomkirkelig råd var i sin tid (1988) med på å etablere NHRF. Vi sitter i styret og bidrar også økonomisk gjennom OVF-midler. NHRF jobber for å beskytte og fremme menneskerettigheter internasjonalt gjennom direkte støtte til lokale menneskerettighetsorganisasjoner. De ti siste årene har India vært særlig prioritert. Jeg besøkte tre av de seks partnerorganisasjonene som fondet har i India, samt en som p.t. ikke mottar støtte.

SICHEREM arbeider med sivile og politiske rettigheter, særlig overfor utsatte grupper som daliter. De virket meget modige, dyktige og fokuserte, og de kunne framvise mange gode resultater på sitt systematiske MR- og advocacy-arbeid. De driver omfattende opplæring/kursing, samler data og utfordrer systematisk myndighetene på menneskerettighetsbrudd. De virker også gode på kampanjer.

TREES er en dalit-organisasjon som særlig fokuserer på landrettigheter. Vi møtte representanter for blant annet kvinneforumet og en kulturgruppe. Mange grove episoder om brudd på menneskerettigheter ble fortalt oss. Dalit-kvinner er ofte dobbelt utsatt. Gjennom systematisk organisering og påvirkning har mange familier fått eget land. Men store utfordringer gjenstår. En prioritert sak nå er blant annet 6000 dalitfamilier som er berørt i et 12.000 dekar gullmine-område. Her kjempes det mot sterke interesser.

TENT. Det var spennende å møte dette nettverket av urfolks-/nomade-ledere. Veldig ulike grupper, men med mange av de samme utfordringene. NHRF har bidratt til organiseringen av disse urfolksgruppene, og lederne for disse gruppene framstår nå med én troverdig stemme i Madurai-distriktet. I fjor samlet de f.eks. 4.000 mennesker til en stor demonstrasjon i byen. Som nomader får de ikke «community certificate», og faller mellom mange stoler. En av gruppene vi besøkte kaller seg selv rom-folk, driver med sirkus og reiser rundt i sine vogner - og med mange av de samme utfordringene som Rom-folk i Europa opplever. Mange av disse er kristne.

ATSWA og Human Rights Network Foundation. Jeg møtte disse på egen hånd, et par timers reise nord for Chennai. De har tidligere fått midler fra NHRF, men har fortsatt en god kontakt - også med UELCI. Chandran Paul Martin i LVF har nær kontakt med dette miljøet som er preget av daliter, men også urfolksgrupper. Samtidig er høyere kaster representert, noe som utnyttes strategisk i kommunikasjonen med myndighetene. Det er representanter fra ulike religioner, men mange i ledelsen har kirkelig tilknytning. De driver et utstrakt sosialt arbeid, med blant annet barnehjem for barn som har mistet sine foreldre av aids, og institusjoner for funksjonshemmede. De legger stor vekt på utdanning.

Kirkelig arbeid med daliter

UELCI

De lutherske kirkene (UELCI) har sitt hovedkontor i Chennai. Jeg møtte ledelsen og staben der, og holdt en preken i mandagsgudstjenesten hvor jeg la vekt på at både alt skaperverk - inkludert alle mennesker uavhengig av kaste og religion - er skapt av samme Gud og av samme jorda (Joh 1,3-4/Gen 2), og den doble smerten/utfordringen at klimaendringene i stor grad går ut over daliter/urfolk. I påfølgende samtaler ble det understreket at daliter

utgjør det store flertall av Indias 30 millioner kristne, også i de lutherske kirkene. Selv om det er økende bevisstgjøring om dalitenes urett i samfunnet, er mange av kirkene fremdeles preget av «høykaste-tenkning og praksis». Fra UELCIs side utfordrer de derfor kirkene på «Institutional Castesism», og å arbeide teologisk, politisk og praktisk med blant annet kursing i menneskerettigheter for kirkelige ledere. En særlig utfordring er at kristne daliter ikke blir tilgodesett i de kvoteordningene for velferd som staten gir. Det samme gjelder muslimske daliter. Likevel har kristen tro gitt mange daliter en etterlengtet tilhørighet. UELCI jobber i dag bevisst med inkludering i sine opplæringsprogrammer i nært samarbeid med LVF og KV samt i nettverk med dalit- og urfolksorganisasjoner. De ønsket støtte (accompaniement) til slike programmer.

Jeg møtte også professor Sam P Matthew(?) ved Gurukul Lutheran Theological College and Research Insititute. Gurukul har vært helt sentral i framveksten av en egen kontekstuell indisk teologi de siste tiårene, og var det første teologiske lærestedet med en egen dalitavdeling. Dalit-teologi er en kontekstuell teologi som tar utgangspunkt nettopp i den særlig problematiske situasjonen dalitene står i. Den formulerer en praksisnær teologi hvor dalitene selv er subjekt, og hvor bibeltekstene leses inn i en kontekst av kastediskriminering og utfordrer både tradisjonell teologi og samfunnet på sin status quo. Noe av utfordringene aner jeg likevel er på den ene siden mangel på ressurser til å arbeide mer med dette/gjøre tenkemåten/metodologi mer kjent. På den andre siden om man makter å kommunisere et slikt «paradigmeskifte» på grasrota, hvor kristne daliter i stor grad har tilpasset seg en institusjonalisert kastetenkning.

Jeg vet det også har vært en del utfordringer internt og i forholdet Gurukul og UELCI. Og nettopp broen mellom en nytenkende teologi og UELCIs kontakt med menighetene tenker jeg må være avgjørende. Det vil være viktig å orientere seg mer om dette gjennom LVFs assisterende generalsekretær Chandran Paul Martin, som om ikke lenge vender tilbake til Chennai. Hvordan kan LVF og Dnk være med å støtte opp om dette viktige diakonale og teologiske nybrottsarbeidet? Også her ble det uttrykt behov for støtte.

Til venstre møte med staben på De lutherske kirkenes (UELCI) hovedkontor i Chennai. Til høyre på besøk i NCDHR i Delhi. Bak fra venstre Dr Sirivella Prasad, generalsekretær Paul Divakar, NHRF-rådgiver Paul V, Sunil Raj Phillip fra Kirkerådet (NCCI) Sandra Petersen direktør i NHRF og meg selv.

NCCI

I New Delhi møtte vi Det indiske økumeniske kirkerådet (NCCI). De er paraplyen over 17 regionale kirkeråd og organiserer 30 ulike kirkesamfunn med ca. 14 millioner medlemmer (unntatt katolikkene). Gjennom mange år har NCCI vært i nær kontakt med KVs arbeid med dalit- og adivasi-spørsmål, samt med både kirkene selv som målgruppe, advocacy overfor

myndighetene og vært involvert interreligiøst med religiøse ledere. Det er ulik holdning til dalitsspørsmålet i de ulike medlemskirkene. For eksempel er de ortodokse kirkene i Kerala-området svært preget av «høykastekristne». Generelt regner man med ca. 20 % «kastekristne». De vil gjerne fortsette sin dominans over ca. 80 % dalit-kristne. NCCI arbeider for å utfordre dette mønsteret og inngrodde holdninger, men dette er et komplekst arbeid, og de har ikke «instruksjonsmyndighet» overfor medlemskirkene.

Men de arbeider med bevisstgjøring, seminarer, kampanjer og advocacy-arbeid. Blant annet en pågående kampanje internt i kirkene: «No one can serve Christ and caste!» (se lenke vedlagt), samt egne aksjonsdager, jule- og fastebetraktninger sett fra et dalit-ståsted, som et ledd i bevisstgjøringen. Sammen med den katolske biskopkonferansen arrangerte NCCI en stor streik i fjor i protest mot myndighetenes særlige diskriminering av dalitkristne og dalitmuslimer. De var også medarrangør av «Dalit Visions of the Church» (Kolkata desember 2011) hvor også Samisk kirkeråd var representert. NCCI feirer for øvrig 100 år i 2014.

NCDHR

National Campaign for Dalit Human Rights (NCDHR) fikk Rafto-prisen i 2007 for sitt arbeid for daliter. Vi hadde en spennende ettermiddag med generalsekretær Paul Divakar og flere i hans stab. NCDHR har nær kontakt med KV og LVF. Peter Prove fra LVF var viktige i starten, i dag er Chandran Paul Martin en god støttespiller. Divakar utrykte samtidig skuffelse over at mange av kirkene i India ikke tok kastediskriminering nok på alvor. «De snakker litt om menneskerettigheter i mange kirker, men når det drar seg til, stikker de av». Kastetenkningen har «krøpet inn» i menighetslivet gjennom århundrer, og den er det ikke gjort i en håndvending å endre, fremholdt han.

Divakar gledet seg over at Den norske kirke er med i NHRF og ønsker å arbeide med dette, også gjennom LVF. Divakar mente at kastediskriminering i dag er *verdens viktigste diskrimineringssak*. I India er dette likevel tilslørt under «de fattige». Dilemmaet er at India har en sterk lovgivning på dette området, men det er utviklet «100 måter å unngå loven på». Divakar understreket viktigheten av at Human Right Watch gikk tungt inn i dette på slutten av 90-tallet. Han så flere faser/grep i arbeidet: a) Løfte synligheten, b) Internasjonalisere arbeidet gjennom FM-mekanismer og internasjonal solidaritet, c) Holde statene ansvarlige gjennom monitoreringsmekanismer som UPR, d) En fordypningsfase på dalit-rettigheter, blant annet urett ift. nødhjelp, kvinners særskilte stilling mv. Paul Divakar er også invitert til høringen.

--

I Delhi møtte vi også Kirkens Nødhjelps partner Interfaith Coalition for Peace og Den norske ambassaden. Ambassaden virket interessert i NHRF og kirkens arbeid i forhold til daliter. De er klar over at dette er et sensitivt område for indiske myndigheter, men satte pris på Skyggerapporten fra NCDHR og en rekke andre indiske NGO-ere. Og de er lydhøre for momenter til det forestående UPR-prosessen.

Oppsummering

Det var en travel uke, men med et bredt program og godt reisefølge. Takk til Chandran Paul Martin i LVF for interesse for reisen og hjelp til å møte relevante personer/organisasjoner. Takk ikke minst til NHRFs konsulent Paul V som la mye av det praktiske godt til rette, og var

en godsamtalepartner underveis. Det innblikket jeg fikk i NHRFs arbeid og partnerorganisasjoner, imponerte. MKR kan være stolt av å være med på å støtte dette.

Det er interessant å få noen ferske glimt inn i det indiske samfunnet, verdens største demokrati med over 1,2 mrd. innbyggere. Landet er i rivende økonomisk utvikling, med en voksende overklasse, og framskritt som i noen grad kommer folk flest til gode. For eksempel har mobiltelefonen (med eller uten Telenor...) gjort sitt inntog siden jeg var her sist i 2003. *Mobiltelefonene er blitt et meget viktig kommunikasjons- og mobiliseringsverktøy også for daliter og urfolk.* Og på miljøsidene er det flere eksempler på offensiv satsning. For eksempel vil en moderne metro stå klar i millionbyen Chennai neste år og lette voldsomt på miljøutfordringene. Flere slike gode initiativ kommer.

India er samtidig det landet i verden med flest fattige og med økende forskjeller. 450 millioner mennesker lever under fattigdomsgrensen (tall fra Verdensbanken, tallene varierer fra 300-800 alt ettersom hvordan det måles). Dette er i seg selv en viktig menneskerettighetssak. Men en særlig utfordring er menneskerettighetssituasjonen for mer enn 160 millioner daliter som både er fattige og diskriminert. På den ene siden er det viktig/strategisk å adressere dette som en felles utfordring for alle daliter. Dermed er det særlige situasjonen for dalit-kristne og dalit-muslimer som må adresseres. Dette handler om at paragraf 3 i konstitusjonen for Scheduled Caste Order fra 1950 ikke tilgodeser kristne og muslimske daliter med samme kvotetilgang til velferd som tross alt hindu-daliter får. Dalit-saken er en ganske sensitiv sak hos indiske myndigheter, og kirkene kan fort bli beskyldt for «vestlig innblanding».

For Mellomkirkelig råd vil det være særlig viktig å følge med på ekskluderingsmekanismer som daliter og urfolk opplever internt i kirkene, og støtte opp om inkluderende /bevisstgjørende tiltak fra indiske kirker og fra KV og LVF. En særlig mulighet til å påvirke i år er UPR-prosessen, hvor vi kan komme med innspill.

Jeg takker MKR for muligheten til denne reisen.

Oppfølging

- MKR er med i planleggingen og deltar aktivt under «høringen» 28.3. og besøket til Paul Divakar fra NCDHR (<http://www.kirken.no/?event=showNews&FamID=269229>)
- Løpende oppfølging gjennom NHRF www.nhrf.no og det nystartede Dalit Solidaritetsnettverket – Norge DSN (www.dalit.no)
- Spille inn momenter gjennom FORUM og DSN, til Norske myndigheter ift. UPR/India-prosessen i FN.
- Oppfølging av dalit- og urfolks rettigheter i samarbeid med Samisk kirkeråd, gjennom KV og LVF.
- **Til overveieelse:** Den norske kirkes nord-sør informasjon bør overveie om dalitenes situasjon kan kommuniseres bredt til menighetene i Dnk, evt. i samarbeid med Global Info i Norges Kristne Råd. NCCI og UELCI har interessant stoff.
- Et par andre initiativ; Strømmestiftelsen har fått OD høsten 2012 på «Kasteløs og kampklar» (kasteløse ungdommers rettigheter i Nepal), og det er viss planer om å få de kasteløses situasjon på dagsorden under KORSVEI 2013. Dette bør utnyttes strategisk.

- Menneskerettighetsutvalget bør oppdateres på dalitenes rettigheter og vurdere hvordan MKR kan bidra i fortsettelsen.
- Kan Den norske kirke (evt. med ekstern støtte) støtte Gurukuls arbeid med Dalit-teologi og/eller dalit-/urfolksseksjonen i UELCI. Chandran Paul Martin vi framover være bosatt i Chennai og kan være en god samtalepartner for et evt. samarbeid med LVF (accompagnement).

Oslo, 26.3.12
Einar Tjelle

Vedlegg 1:

<http://www.nccindia.in/resources/view.htm?no=172>

An **Affirmation of Faith** from the
National Ecumenical Conference on Justice for Dalits,
Convened by NCCI in partnership with WCC, New Delhi, 22-24 October 2010

Vedlegg 2:

Program

(8.2)	Oslo-London-Bangalore	
9.2:	Bangalore/Karnataka	Møte på hovedkontor/medarbeidere i South India Cell for Human Rights (SICHEREM)
10.2	Karnataka	Møte med Team for Reformation of Education and Environmental Services (TREES)
11.2	Maduarai/Tamil Nadu	Møte med nomade-/urfolksledere i The Empowerment Centre of the Nomads and Tribes (TENT) . Feltbesøk
12.2	Chennai/ Tamil Nadu Salhyaveduarea/Andra Pradesh	Gudstjeneste i St. Andrews, Chennai Møte med Annai Theresa Social Welfare Action Trust (ATSWA) og Human Rights Network Foundation Møte med ledere og feltbesøk til prosjekter
13.2	Chennai/ Tamil Nadu	Morgensamling med stab og ledelsen ved United Evangelical Lutheran Churches (UELCI) hovedkontor. Blant annet Executive Secretary Augustine Jeyakumar, Kishore Kumar Nag, leder for Division for Social Action og Jacob Sundarsingh, leder for Division of Dalit and Adivasi Concerns Møte med professor Sam P Matthew(?) ved Dalit theology desk/Gurukul Lutheran Theological College and Research Institute.
14.2	New Delhi	Møte med President Dr Zafar Mahmood og generalsekretær Father Pacman Samuel Interfaith Peace Coalition Møte med National Council of Churches (NCCI) ved Samuel Jayakumar , advocacy-avdelingen og Sunil Raj Philip , NCCI s dalitkommisjon, og Franklin Caesar Thomas, dalitaktivist. (Lunch med Leila Passah National General Secretary YWCA of India) Møte med National Campaign on Dalit Human Rights (NCDHR) ved GS Paul Divakar , Dr Sirivella Prasad m.fl.
15.2	New Dehli	Møte med Den norske ambassaden i Delhi v Jan Wilhelm Grythe, Kristin Brodtkorb Traavik. Oppsummering
16.2	Delhi-London-Oslo	

Sak KM 4/12

Kirkemøtekomiteens merknader og Kirkemøtets vedtak

Skaperverk og bærekraft – revidert prosjektplan

Kirkemøtekomiteens merknader

Komiteen viser til saksorienteringen og legger den til grunn.

Alvoret som Kirkemøtets vedtak i 2007 beskriver, og som ligger til grunn for samarbeidsprosjektet Skaperverk og bærekraft (SoB) er blitt større. Det Internasjonale Energibyrådet (IEA) frykter i sin siste hovedrapport fra november 2011 en gjennomsnittlig global oppvarming på inntil 6 grader uten nye tiltak. Dette er oppskrift på klimakatastrofe. Forskere opererer med svært korte tidsfrister for å snu utviklingen, slik at oppvarmingen kan begrenses til to grader.

Komiteen mener at midtveis-evalueringen av SoB viser at oppslutningen om nødvendige tiltak i Den norske kirke ikke har vært god nok. Komiteen beklager dette. Samtidig er det satt i gang mange positive tiltak:

- Integreringen av temaet i gudstjenestefeiringen er stor. Over halvparten av menighetene feirer Skaperverkets dag.
- Over 80 % har integrert temaet i menighetens forbønn.
- Antall grønne menigheter er firedoblet i løpet av tre år.
- Klimaseilasen til COP 15 i København mønstret 1200 deltakere, derav svært mange kirkefolk og kirkeledere, og utgjorde et svært synlig innslag i forkant av klimatoppmøtet.
- Menighetene samlet dessuten inn rundt 70 000 underskrifter til støtte for en ambisiøs og rettferdig klimaavtale.
- Norske kirker og SoB var sterkt involvert i den tverr-religiøse mobiliseringen «Have faith – act now!» i Durban 2011.

Det gjenstår fremdeles mye arbeid, og både politiske myndigheter og vi som enkeltpersoner og kirkesamfunn må handle.

Det er en grunnleggende urettferdighet at industrialiserte land har bidratt og fremdeles bidrar til karbonutslipp og klimaendringer som gjør livsvilkårene svært vanskelige i fattige land.

Industrialiserte land har bidratt med over 80 % av de akkumulerte klimagassutslippene i atmosfæren og slipper fortsatt ut mer enn tre ganger så mye i gjennomsnitt per hode enn fattige. Klimarettferdighet innebærer at i en global klimaavtale må rike land gå foran med utslippskutt hjemme, og bidra finansielt til klimatilpasninger og utbygging av fornybar energi for å gi fattige land utviklingsmuligheter uten å øke de globale klimagassutslippene.

Vi har mye å lære både av urfolks livsforståelse om menneskets ansvar for å gi naturen videre i balanse til neste generasjon, og tradisjonelle verdier som gudsfrykt med nøysomhet.

Kirkemøtets vedtak

Gud, vår skaper, frelser og livgiver

Hele Den norske kirkes engasjement for skaperverk og bærekraft har sitt utspring og henter sin kraft i troen på den treenige Gud:

Gud skapte og opprettholder fortsatt all sin skapning. Gud skapte mennesket av jorden, og vårt liv er vevd sammen med jordens liv.

I Jesus Kristus vil Gud forsone verden og hele skapningen med seg.

Ånden kaller og opplyser oss, og hjelper oss å leve i respekt for skaperverket.

Menneskets avhengighet av jorden må avspeiles i hvordan vi ivaretar vårt ansvar som forvaltere av skaperverket. Mennesket er skapt i Guds bilde, og er en del av skaperverket. Vi er kalt til et liv i nestekjærlighet. Bevaring av skaperverket handler om økt livskvalitet for oss alle.

Kirkemøtet er glad for det arbeidet som er utført gjennom samarbeidsprosjektet Skaperverk og Bærekraft, og at samarbeidsrelasjonene mellom Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og Den norske kirke gjennom dette er blitt styrket.

Kirkemøtet støtter at samarbeidet fremover må konsentrere seg om klimarettferdighet, teologisk refleksjon og spiritualitet, og skape arenaer for dialog.

Kirkemøtet 2007 hadde store ambisjoner i sitt engasjement for skaperverket, slik det også kommer til uttrykk i Plan for diakoni. Selv om vi ikke har klart å oppfylle alle kravene vi har satt til oss selv, vil Kirkemøtet fastholde og videreføre egne målsettinger og forventninger til myndigheter og kirkelige organer.

1. Kirkemøtet utfordrer de sentralkirkelige råd:

En egen klimamelding for Den norske kirke må utarbeides så raskt som mulig. Den må konkretisere hvordan alle ledd i kirkens organisasjon kan bidra til å realisere Den norske kirkes ambisjoner for klima og bærekraft. Meldingen må også synliggjøre og etterspørre hvordan dette perspektivet er ivaretatt i andre arbeidsområder som diakoni, trosopplæring og gudstjenesteliv.

Ved gudstjenestereformens avslutning må personalressurser omdisponeres til arbeid med klima- og skaperverksspørsmål.

Prioritere arbeid for å støtte «grønt» arbeid i lokalmenighetene gjennom inspirasjon, materiell og veiledning.

Etablere gode rapporteringsrutiner for «grønne» tiltak.

Bærekraft-perspektivet må integreres og styrkes i trosopplæring, diakoni og forkynnelse.

Arbeide med teologisk refleksjon om skaperverksspørsmål i samarbeid med utdanningsinstitusjonene.

Følge opp dialogen med Opplysningsvesenets Fond (OVF) om kapitalforvaltning. De etiske retningslinjene for forvaltning av kapitalen må gå foran hensynet til økonomisk gevinst.

Kirkemøtet ber Kirkerådet å vurdere et nytt prosjekt med OVF-finansiering tilknyttet diakoniplanens virksomhetsområde «Vern om skaperverket».

2. Kirkemøtet utfordrer bispedømmeråd, fellesråd og menigheter:

Antall grønne menigheter dobles innen utgangen av 2013.

«Grønne» prostikontakter etableres i alle prostier, arbeidet med miljøfyrtåmsertifisering av kirkelige fellesråd fremskyndes, og «grønne» kontaktpersoner oppnevnes av alle menighetsråd.

«Grønne» fagdager for kirkelige ansatte i bispedømmene arrangeres innen utgangen av 2013.

Deltakelse i samarbeidet rundt «Klimavalg 2013».

3. Kirkemøtet utfordrer Regjeringen, Stortinget og de politiske partier:

Kirkemøtet forutsetter at Regjeringen legger frem den nye klimameldingen før sommeren uten å senke ambisjonsnivået i klimaforliket. Den må legge til rette for en handlekraftig klimapolitikk som gir raske resultater i form av klimagassreduksjoner, samtidig som den sikrer fattige land utviklingsmuligheter. Kirkemøtet mener at Norge har de beste forutsetninger for en offensiv satsing på fornybar energi og bærekraftig samfunnsplanlegging.

KM oppfordrer Stortinget og regjeringen til å prioritere betydelige kutt i klimagassutslipp i Norge samt å ta nye initiativ på den internasjonale arenaen.

Klimarettferdighet kan bare oppnås når industrialiserte land bidrar til å finansiere fattige lands behov for klimatilpasning og fattigdomsbekjempelse. Finansiering av klimarelaterte tiltak må komme i tillegg til allerede vedtatte bistandsforpliktelser.

Alle politiske aktører må fornye sin forpliktelse på å gi klima- og miljøspørsmål høy prioritet.

Kirkemøtet krever at det foretas en gjennomgang og opprydding i offentlige norske investeringer. Det må legges overordnet vekt på etiske retningslinjer basert på hensyn til miljø, forbruk og rettferd, og investeringsprofilen må være gjennomslutning.

Kirkemøtet støtter Samisk kirkeråds og Mellomkirkelig Råds krav om at norske myndigheter sørger for at Statoil trekker seg ut av de omstridte oljesand-prosjektene i Canada. Dette er nødvendig både ut fra klima- og miljøhensyn, og hensyn til urfolks rettigheter.

Kirkemøtet utfordrer til økt fokus på matsikkerhet, jordvern og tilgang til vann for å sikre grunnlag for nødvendig matproduksjon til en stadig voksende befolkning på jorden.

4. Kirkemøtet utfordrer oss som enkeltmennesker:

Kirkemøtet utfordrer oss som enkeltmennesker til å øve oss på en jordvendt kristen praksis, og bevisstgjøre oss på mulighetene i våre egne liv, både som samfunnsborgere, forbrukere og medmennesker.

Kirkemøtet har drøftet en skisse til «Øvelse på jordvendt kristen praksis», og ber Kirkerådet å bearbeide dette videre og sende dette ut til menighetene med oppfordring om å bruke dette på tjenlige måter. (Teksten går som vedlegg)

Enstemmig vedtatt.

Øvelse på en jordvendt kristen praksis:

1. Sett pris på skaperverket:

"Gud så på alt det han hadde gjort, og se, det var svært godt". (1. Mos.1.31)

Lytt til naturens lyder, kjenn dens lukter, føl jorda og gresset, gled deg over naturens farger.

2. Motarbeid alt som vil bidra til å undertrykke andre:

"Gud skapte mennesket i sitt bilde." (1. Mos. 1.27)

Motarbeid alle tilløp til rasisme, utnytting, diskriminering og fordommer i deg selv og andre ved hele tiden å se andre mennesker som skapt i Guds bilde

3. Stå imot alt som gjør deg avhengig.

"Du skal ikke ha andre guder enn meg." (2. Mos. 20.3)

Kjenn etter om du har gjort deg avhengig av materielle goder som gjør deg avhengig og skader deg selv eller andre.

4. Vær en ansvarlig energiforbruker:

"Himmelen er Herrens himmel, men jorden ga han til menneskene". (Salme 115.16)

Utarbeid et klimaregnskap for familien din og finn ut hvordan du kan kutte energibruk og klimaütslipp. Lag en spareplan for å finansiere investeringer i renere energibruk.

5. Kjøp ikke ting for å høyne din egen status:

"Hva vil det gagne et menneske om det vinner hele verden, men taper sin sjel?" (Matt.16.26)

Gransk deg selv om motivet for innkjøp særlig når du skal handle klær, bil, bolig, møbler, feriereiser.

6. Øv deg å nyte ting uten å eie dem:

"Jorden og det som fyller den, verden og de som bor i den, alt hører Herren til." (Salme 24.1)

Øv deg i å dele med andre, nyt og bruk Guds skaperverk ved havet, i skogen og på fjellet, gled deg over offentlige og felles goder som parker, biblioteker, museer, kulturhus og idrettsarenaer.

7. Gi raust til kirkens diakonale arbeid og organisasjoner:

"Denne gangen har dere overflod og kan hjelpe dem som lider nød." (2.Kor.8.14)

Gi raust i ofringer og lag forpliktende giveravtaler med en eller flere av kirkelige eller humanitære organisasjoner for lokal, nasjonal og global diakoni.

8. Vær en ansvarlig samfunnsborger:

"Gud, lær kongen å dømme som du, han skal la de vergeløse i folket få sin rett". (Salme 72.1+4)

Sett deg inn i hva de politiske partiene mener om Klimarettferdighet, miljø og global fattigdomsbekjempelse og la det få betydning når du skal stemme ved valg. Følg med på hvordan klimaplaner i din kommune følges opp.

9. Delta i frivillig arbeid i kirke og samfunn:

"Alt som er sant og edelt, rett og rent, alt som er verdt å elske og akte, alt som er til glede og alt som fortjener ros, legg vinn på det!" (Fil.4.8)

Gi raust av din tid til frivillig arbeid innenfor diakoni, menighetsarbeid, kulturarrangementer og nabolagsaktiviteter.

10. Øv deg i takknemlighet:

"Velsign Herren, min sjel. Glem ikke alt det gode Gud gjør." (Salme 103.2)

La det bli en daglig praksis å tenke over og takke for noe av det gode du har fått og gitt i løpet av dagen, og øv deg til å tenke at dette er Guds velsignelser til deg.

Inspirert av «Veier til glede» av Richard Foster.

MKR 18/12.3

Uttalelse fra Kirkemøtet om norsk asylpolitikk

Ved Kirkemøtets avslutning 17. april ble følgende uttalelse om norsk asylpolitikk enstemmig vedtatt:

Kirkens engasjement for asylsøkeres rettigheter er dypt forankret i vår kristne tro. Det handler om menneskeverd og likeverd, som er umistelige verdier i det norske samfunnet.

Kirkemøtet i Den norske kirke verdsetter rettstatens likebehandling og har respekt for at myndighetene praktiserer et lovverk gitt av Stortinget. Vi har forståelse for at asylsøkere som ikke fyller kravene for opphold, får avslag og må returnere.

Men likevel ser Kirkemøtet med dyp bekymring på utviklingen av norsk asylpolitikk.

Dersom lovverket er til hinder for en mer human asylpolitikk, oppfordrer vi Stortinget til å endre lovverket. Men vi mener at dagens lovverk muliggjør en annen behandling av asylsøkere og åpner for et større humanitært skjønn. Lang behandlingstid kompliserer sakene og gir stor belastning for de involverte.

Kirkemøtet er særlig bekymret for de om lag 450 barna som lever som 'papirløse innvandrere' i Norge. Vi er sterkt kritiske til en asylpolitikk som har som konsekvens at barn og foreldre skilles og familier går i oppløsning. Kirkemøtet mener at barnekonvensjonen og barns tilknytning til riket må tillegges en større selvstendig vekt i vurderingen av asylsøknader. Barn skal ikke lide på grunn av foreldres valg. Vi ber myndighetene ikke hindre en praksis som tydeliggjør at barns beste har forrang foran innvandringspolitiske hensyn.

Regjeringen har fremforhandlet en returavtale med Etiopia. Kirkemøtet frykter at mange lengeværende asylsøkere og barn med sterk tilknytning til Norge vil bli tvangsutsendt som følge av denne avtalen. Vi ber utlendingsmyndighetene vise varsomhet ved returnering til autoritære stater og foreslår at det etableres en ledsagerordning i slike tilfeller. Kirkemøtet ber også om at Norge avstår fra å inngå returavtaler med totalitære diktaturer.

Asylsøkere som har skiftet tro, er særlig utsatt ved retur til land hvor konvertering ikke er akseptabelt. Kirkemøtet ber myndighetene ikke tvangsreturnere mennesker som risikerer forfølgelse, i verste fall død, for sin tros skyld. Sentralt i religionsfriheten hører retten til å gi uttrykk for sin tro, også offentlig. Dette kan være problematisk for kristne konvertitter i mange muslimske land. Vi forventer at UNE lytter til prester, diakoner og andre som har god kjennskap til konvertittens omvendelseshistorie, når vedkommendes troverdighet blir vurdert.

La oss sammen vise at Norge ikke bare er et land med materiell rikdom – men mest av alt et samfunn med hjertevarme for vår neste.

Enstemmig vedtatt ved Kirkemøtets avslutning 17. april 2012.

Gi asylsøkerne trosfrihet

Norge deporterer mennesker som har forlatt islam og blitt kristne her i Norge til regimer som praktiserer dødsstraff for konvertering.

KONVERTERING

Åpent brev til justisminister
Grete Faremo

Situasjonen for konvertitter i Norge har tilspisset seg dramatisk. Flere graverende eksempler i det siste gjør at følgende spørsmål tvinger seg på: Er det tillatt for en muslimsk asylsøker å skifte religion? I følge menneskerettighetene har alle mennesker krav på denne friheten. Hva skal til for at Utlendingsnemnda (UNE) anerkjenner et slikt skifte? Hva er kriteriene på at en muslim er blitt kristen? At noen blir livstruende skadd i Norge fordi de bekjenner seg til kristendommen, er tydeligvis ikke nok. At prester som har gitt dem opplæring og døpt dem og sett deres alvor og iver på troens vei, setter heller ikke UNE lit til. Hva skal så til? Vi frykter at det er så godt som umulig for muslimske asylsøkere å bli kristne – av «innvandringspolitiske hensyn».

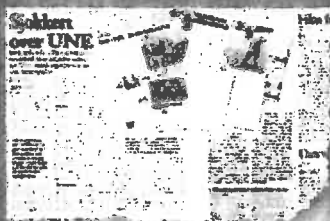
«Yppersteprester». Dersom en asylsøker er alvorlig syk, ber UNE om en medisinsk sakkyndig uttalelse. Men å akseptere en faglig uttalelse fra en prest eller annen ekspertise som har kompetanse på hva det vil si å konvertere, trenger ikke UNE. Her er det nok med skjønn. Advokater og andre som ikke har peiling på fagfeltet, gjør seg til «yppersteprester» og synser i vei om menneskers tro, uten å lytte til fagfolk. Dette er en hån mot de biskoper, proster, prester og pastorer som har levert tungtveiende, faglig begrunnede uttalelser i konvertittsaker,

uttalelser som ikke blir lagt vekt på når sakene behandles.

Norske myndigheter tvangsreturnerer mennesker til land hvor de utsettes for fare for tortur og drap. Etter at den rødgrønne regjeringen overtok har FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR) flere ganger funnet det nødvendig å protestere mot norsk returpraksis. Dette står i grell kontrast til Soria Moria-erklæringen som sier at regjeringspartiene vil «føre en flyktningpolitikk som i større grad tar hensyn til anbefalingene fra FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR)».

Rett i fengsel. Vi har dessverre mange eksempler på konvertitter som havner rett i fengsel og forfølgelse ved tilbakekomst. Videre kommer det fram at menneskerettighetene ikke gjelder for alle. Noen grupper har full beskyttelse, men til andre sier man at «etter loven så har du krav på beskyttelse, men vi må la innvandringspolitiske hensyn veie tyngre» (Dette sitatet er hentet fra et asylavslag). Under dekke av karikeringer som «Norge kan ikke ta imot alle» (hvem har noen gang antydnet det?), avvises en rekke mennesker som har krav på beskyttelse. Med hvilken rett kan Norge kritisere brudd på menneskerettighetene i andre land når vi selv har slik ullen praksis?

Inntil nylig har norske myndigheter regnet med at konvertitter kan være trygge så lenge de ikke flagget sin kristne tro. Nå er forholdene forverret i flere land, så de er ikke så sikre lenger. «Kan du ikke bare tie

I Vårt Land 23.04.12 stiller prest Håvard Soria Moria spørsmål ved innleide kriterier UDI og UNE bruker for å avgjøre om en asylsøker har brennert.

«Dersom Norge fortsatt vil være en troverdig rettsstat, må vi snarest få en asylpolitikk hvor vi selv respekterer grunnleggende menneskerettigheter med trosfrihet for alle, også for asylsøkere».

Fra det åpne brevet til justisminister Grete Faremo

stille om det du tror på!» Dette har flere konvertitter i Norge fått høre. En slik holdning viser ingen respekt for trosfriheten.

Katastrofale følger. UNE forsikrer at hver sak behandles individuelt og grundig. Dessverre oppdager vi som følger enkeltmenneskene gang på gang hvordan manglende religionsfaglig kompetanse, både i å vurdere troverdighet av konverteringen og vurderingen av faktisk sikkerhetsrisiko ved retur til muslimske land, at det skjer feilvurderinger som kan få katastrofale følger. Dersom Norge fortsatt vil være en troverdig rettsstat, må vi snarest få en asylpolitikk hvor vi selv respekterer

grunnleggende menneskerettigheter med trosfrihet for alle, også for asylsøkere. (En fullstendig tekst ligger på KIAs hjemmesider, www.kia.no).

Erik Høidahl,
generalsekretær
Kristent Interkulturelt Arbeid

Turid Ekeland,
regionleder KIA Rogaland

Tor B. Jørgensen,
biskop i Sør-Hålogaland

Ingeborg Midttømme,
biskop i Møre

Prostene i Rogaland:

Kjetil Aano,

Tungenes prosti og leder Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Helge Gard,
Karmøy prosti

I et åpe
KIA, bis
frihet fc